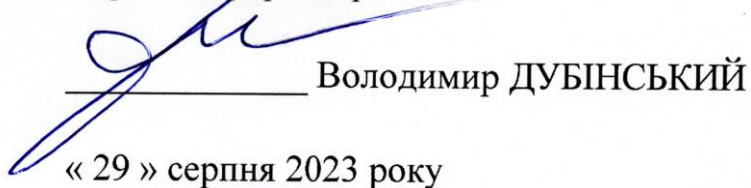

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Володимир ДУБІНСЬКИЙ

« 29 » серпня 2023 року

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

підготовки здобувачів вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
спеціальності
галузі знань
мова навчання

другого (магістерського) рівня
Політологія
052 Політологія
05 Соціальні та поведінкові науки
українська

денної та заочної форм навчання
історичний факультет

2023 рік

Розробники програми:

Вадим МАРКІТАНТОВ, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та філософії, факультетський керівник практик;

Ольга ВІННІЧУК, кандидат політичних наук, завідувач кафедри політології та філософії.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 8 від 30 червня 2023 р.

Завідувач кафедри політології та філософії Ольга ВІННІЧУК

Обговорено та схвалено радою науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти історичного факультету

Протокол № 8 від 28 серпня 2023 р.

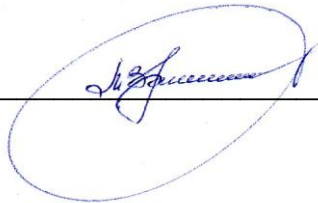
Голова ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти історичного факультету _____

Валерій СТЕПАНКОВ

Погоджено

Гарант освітньої програми _____

Вадим МАРКІТАНТОВ

ВСТУП

Наскрізна програма практики – основний навчально-методичний документ, що регламентує мету, зміст, послідовність і терміни проведення практик, підведення їх підсумків і містить конкретні рекомендації щодо видів, форм і методів якості підготовки здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 052 Політологія денної та заочної форм навчання.

Наскрізна програма укладена відповідно до таких документів:

1. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджене вченою радою університету 31. 08. 2021 р., за № 111-ОД).

2. Освітньо-професійна програма та навчальний план підготовки магістра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки денної та заочної форм навчання.

3. Положення про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України (наказ Міністерства освіти України № 93 від 08.04.1993 р.). (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281- 94) від 20.12. 1994 р.)

4. Інструкція № 111 з охорони праці та безпеки життєдіяльності для здобувачі вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, які направляються для проходження практики (13.01.2021 р. № 6-ОД).

Практика є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців, основним завданням якої є практична підготовка випускника за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» до виконання фахових обов'язків. Практикам відводиться значна роль у підготовці висококваліфікованого, соціально зрілого, творчого фахівця політичної галузі. Відповідно до зростаючих потреб суспільства фахівець-політолог повинен досконало володіти предметом, мати високий рівень професійної практичної підготовки, ерудиції, ефективно застосовувати набути знання та навички в роботі та постійно працювати над підвищенням своєї майстерності й загальної культури.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Практична підготовка студентів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 052 Політологія денної та заочної форм навчання має на меті збагачення досвідом і навичками практичної політичної діяльності; поглиблення і закріплення теоретичних знань; забезпечення здатності випускника здійснювати професійну діяльність.

Завдання практичної підготовки – формування інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) *компетентностей*, а саме:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.

Загальні компетентності	Спеціальні (фахові) компетентності
ЗК 01 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 02 Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК 03 Здатність розробляти проекти та управляти ними. ЗК 04 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 05 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 06 Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 07 Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК 09 Здатність використовувати сучасні інформаційні (цифрові) технології у професійній діяльності	СК 02. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні; СК 03 Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК 04 Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК 05 Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу. СК 06 Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. СК 07 Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні. СК 08 Здатність вирішення професійних завдань в умовах ризиків та криз.

СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Види практик

№ з/п	Шифр за навч. планом	Курс	Сем.	Назва практики	Кількість кредитів / годин	Тривалість	Форми контролю
1.	ООК	1	2	Виробнича політологічна	6/180	4 тижні	диф. залік

	14.01			практика			
2.	ООК 14.02	2	3	Виробнича педагогічна асистентська практика	6/180	4 тижні	диф. залік
Разом					12/360	8 тинів	

Бази практичної підготовки

Визначення баз для проходження здобувачами вищої освіти виробничих практик здійснюється відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)», затвердженого вченою радою університету 31. 08. 2021 р., за № 111-ОД, де чітко визначаються основні вимоги до баз практики. Перелік баз практики визначають і формують випускові кафедри на основі аналізу можливостей установ та організацій, щодо їхньої спроможності до виконання програми практики. Визначення баз практики здійснюється на основі прямих договорів. Здобувачі можуть самостійно, за погодженням із відповідною кафедрою, обирати місце проходження виробничої практики і пропонувати її для укладання відповідного договору.

Відповідно, базами для проходження здобувачами вищої освіти **виробничої політологічної практики** є політичні партії, громадські та громадсько-політичні організації, аналітичні та консалтингові інституції, конкретний перелік яких визначається на основі укладених з ЗВО договорів.

Базою для проходження здобувачами вищої освіти **виробничої педагогічної асистентської практики** можуть бути заклади вищої освіти III-IV рівнів акредитації, кафедра політології та філософії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

З базами практики укладаються відповідні **договори** на її проведення.

Види, форми і методи контролю

Керівники практик використовують такі види контролю:

1. Спостереження за здобувачем упродовж практики, відвідування місця проходження практики, аналіз проведених заходів;
2. Контроль за виконанням здобувачем «Календарного графіку проходження практики»;
3. Бесіди з учасниками, аналіз відгуків про роботу здобувача; участь у нарадах, засіданнях, зібраннях баз практик (їх підрозділів);
4. Перевірка робочих записів і звітної документації, оцінювання всіх визначених програмою видів діяльності здобувача;
5. Підведення підсумків роботи практиканта під час захисту звіту в комісії.

Основною формою контролю є самоконтроль і оцінка практикантом рівня своєї готовності до професійної діяльності, що здійснюється через ведення *Щоденника* практики, чітке виконання *Календарного графіку*, підготовку і захист *Звіту з практики* у комісії.

По завершенню практики здобувач вищої освіти здає звітну документацію (перелік і вимоги до оформлення визначені робочою програмою практики), яка перевіряється керівниками. Звітні матеріали здобувачів зберігаються у кабінеті фахових практик до завершення навчання здобувачів вищої освіти.

Звіт практики захищається здобувачами вищої освіти-практикантами (з диференційованою оцінкою) перед комісією, призначеною завідувачем кафедри упродовж 10 днів після завершення практики (здобувачі заочної форми навчання можуть звітувати в період сесії, яка проходить після практики).

Здобувачеві вищої освіти-практиканту, що ***не виконав програму практики з поважних причин*** (підтверджених документально), може бути надано право на повторне проходження практики у вільний від навчання час (без відриву від навчальних занять в університеті або під час канікул). Терміни повторного проходження практики визначаються Комісією. Результати повторного складання заліку з практики вносяться до картки ліквідації академічної заборгованості здобувача. Здобувач вищої освіти, що ***не виконав програму практики без поважних причин*** і отримав незадовільний відгук з бази практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, відраховується з закладу вищої освіти за невиконання навчального плану.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях випускових кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вченій раді факультету не менше одного разу за навчальний рік.

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

ВИРОБНИЧА ПОЛІТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

Основна мета практики полягає у підготовці здобувачів вищої освіти до: самостійної роботи в політичних партіях та громадських організаціях, аналітичних та консалтингових інституціях; поглиблення, наповнення практичним змістом та закріплення теоретичних знань, збагачення досвідом і навичками практичної політичної діяльності; ознайомлення з конкретною діяльністю певних політичних установ; поглиблення і закріплення теоретичних знань; безпосередньої підготовки до самостійної роботи як фахівця; надбання досвіду використання отриманих знань і навичок у практичній діяльності, формування вмій і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел.

Загальні завдання практики:

1. Подальший розвиток і вдосконалення здобувачами вищої освіти професійних умінь і навичок зі спеціальності 052 Політологія, набутих за час навчання в університеті;

2. Поглиблення і закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань зі спеціальних дисциплін політичної науки;

3. Застосування цих знань на практиці, набуття нових практичних знань і навичок. Формування у здобувачів вищої освіти системи політологічно-професійних знань, умінь, навичок, необхідних для діяльності у політичних партіях, громадсько-політичних організаціях, мас-медіа тощо;

4. Озброєння здобувачів вищої освіти вміннями аналізувати діяльність державних органів влади, політичних партій та громадських організацій, враховуючи при цьому джерела їх походження (формування);

5. Підготовка практикантів до виконання функцій державного, партійного функціонера/керівника, проведення соціологічного аналізу типів партійного керівництва, партійних коаліцій, персоналізації політики; професійного інформаційного посередника між безперервним потоком подій і широкою громадськістю тощо;

6. Розвиток у здобувачів вищої освіти теоретичного пошуку в науково-дослідницькій, аналітичній і методичній роботі, вироблення потреби в самоосвіті, систематичному засвоєнні та поповненні знань;

7. Вирішення практикантами навчальних і дослідницьких завдань у відповідності до сучасних вимог вищої школи.

8. Вивчити:

❖ **структуру і організацію діяльності політичної партії, громадської організації, аналітичної інституції, консалтингової структури:**

- роботу політичної партії, громадської організації, аналітичної та консалтингової інституції, осмислити її місце і роль в політичному житті та політичних процесах;

- форми зв'язків політичних партій та громадських організацій з населенням, органами його самоорганізації, групами за інтересами тощо;

- форми відповідальності політичної партії та громадської організації, їх посадових осіб;

❖ ознайомитись: з формами та принципами роботи зазначених організацій, з практикою прийняття громадян на роботу до них, формами проведення стажування; з оплатою праці, формами заохочення сумлінної роботи; з формами участі членів політичної партії та громадських організацій в політичному житті регіону.

9. Брати участь у роботі регіональних (місцевих) осередків політичних партій, громадських організацій, аналітичних та консалтингових інституцій.

Після завершення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання її програми та індивідуальних завдань. Перелік звітної документації, вимоги до її оформлення, критерії оцінювання результатів практики визначаються Робочою програмою практики. Підсумки практики підводяться в процесі захисту письмового звіту з практики перед комісією, створеною на факультеті. Форма підсумкового контролю – *диференційований залік*.

ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА

Основна мета виробничої педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти – підготувати здобувачів вищої освіти до цілісного виконання функцій викладача суспільно-гуманітарних та соціально-політичних наук та куратора у закладах вищої освіти III-IV рівня акредитації; ознайомлення здобувачів вищої освіти безпосередньо в ході освітнього процесу з основними формами, принципами і методами викладання фахових дисциплін; виховання у них творчого, дослідницького підходу до педагогічної, наукової й виховної діяльності; формування потреб у самоосвіті, самовихованні та підвищенні своєї кваліфікації.

Завдання виробничої педагогічної асистентської практики:

- застосування та поглиблення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання у ЗВО із дисциплін соціально-політичного циклу (політологія, соціологія тощо);
- формування професійно-педагогічних умінь викладача соціально-політичних наук, навичок читати лекції та проводити семінарські, практичні заняття з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- розвиток уміння розробляти навчальні завдання та планувати організацію індивідуальної й самостійної роботи студентів;
- оволодіння методами і формами психолого-педагогічної діагностики, прогнозування та планування навчально-виховного процесу;
- вироблення навичок виховної роботи та її психологічного обґрунтування й аналізу;
- практичне ознайомлення зі структурою та науково-дослідницькою роботою кафедри.

Після завершення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання її програми та індивідуальних завдань. Перелік звітної документації, вимоги до її оформлення, критерії оцінювання результатів практики визначаються Робочою програмою практики. Підсумки практики підводяться в процесі захисту письмового звіту з практики перед комісією, створеною на факультеті. Форма підсумкового контролю – *диференційований залік*.

Критерії оцінювання результатів практик.

Оцінка висловлюється членами комісії з урахуванням:

- виконання здобувачем програми практики;
- дотримання вимог до оформлення звітної документації;
- ступеня сформованості професійних умінь і навичок;
- рівня теоретичного осмислення здобувачами вищої освіти своєї практичної діяльності;
- рівня професійної спрямованості та соціальної активності майбутніх фахівців;
- рівня активності та мобільності у процесі виконання завдань практикантом, здатності до професійного саморозвитку;
- здібностей до самоаналізу, об'єктивної самооцінки всіх видів професійної діяльності, рівня компетентності;
- дисциплінованості та відповідальності, правильності та грамотності оформлення звітних матеріалів практики;
- відзива-характеристики на здобувача вищої освіти з місця проходження практики;
- уміння відстоювати власну позицію в процесі захисту практики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/30018/1/МАКЕТ%202019%20виправлений_v02-перетворено.pdf
2. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / Вінниця: ВНАУ, 2021. 208 с. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/27268.pdf>
3. Дистанційні технології в освіті : збірник науково-методичних рекомендацій щодо організації виховання, навчання та розвитку учасників освітнього процесу під час карантину / під ред. Ю. О. Бурцевої, Д. В. Малєєва. Краматорськ: Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2020. 95 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1BXsd-Uv8HzSGf2BnYfI_ttd9iy2YGXgi/view
4. Дубінський В. А. Методика викладання історії в школі : навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів історичного факультету. Вид. 2-ге доповнене і виправлене. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 88 с.
5. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

6. Конституція України (розділ XI). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

7. Лациба М. В., Сросольська С. П., Сидоренко Д. В. Громадські і благодійні організації в Україні. Реєстрація та діяльність. Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 148 с.

8. Ломака І. І. Методика викладання соціально-політичних дисциплін: навчально-методичний посібник для студентів Факультету історії, політології та міжнародних відносин. Галузь знань – 05 «соціальні поведінкові науки». Напрямок підготовки – 052 «Політологія». Івано-Франківськ. 2016.

9. Навчально-методичний комплекс з практики (спеціальність: 052 Політологія) : навчально-методичний посібник / О.В. Віннічук, В.Ю. Маркітантов, А.В. Найчук та ін. ; за науковою редакцією А.В. Найчука. Вид. 3-є, перероб. і доп. Кам'янець-Подільський, 2022. 120 с.

10. Посібник для політичних партій з політичного фінансування. Міжнародна фундація виборчих систем в Україні, 2018. 167 с.

11. Практичний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування «Організація співробітництва територіальних громад в Україні». Київ. 2017. 105 с.

12. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / за заг. ред. : С. М. Серьогіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 164 с.

13. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / за заг. ред. : С. М. Серьогіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 164 с.

14. Партологія : навчальний посібник / М.І. Обушний, М.В. Примуш, Ю.Р. Шведа ; за ред. М.І. Обушного. Друге видання, виправлене і доповнене. К., 2017. 432 с.

15. Прищак, М. Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с. URL: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/831.pdf>

16. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.05.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

17. Про політичні партії в Україні: Закон України від 11.04. 2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>

18. Технології дистанційного професійного навчання. Методичний посібник / [О. В. Базелюк, О. М. Спирін, Л. М. Петренко, А. А. Каленський та ін.]. Житомир: «Полісся», 2018. 160 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/713159/1/Посібник_Технології%20дистанційного%20проф.навч..pdf

19. Трансформація партійної системи: український досвід у європейському контексті / за ред. Ю. Якименка. Київ : Центр Разумкова, 2017. 428 с. URL : http://razumkov.org.ua/uploads/article/2017_PARTII.pdf.